

SCREENING AF
KULTURMILJØER

ASSENS
KOMMUNE

PROJEKTEAM

Mogens A. Morgen

Simon Ostenfeld Pedersen

Mette Boisen Lyhne

Cecilie Julie Nielsen

Emilie Zinck Munksgaard

Projektet udføres af Arkitektskolen Aarhus med støtte fra Realdania. Rapporten må ikke gengives, undtagen i sin helhed, uden godkendelse fra Arkitektskolen Aarhus.

FORORD

Arkitektskolen Aarhus sætter med projektet Screening af Danmarks Kulturmiljøer fokus på kulturmiljøer og bebyggede helheder i Danmark. Med en screening, der skal udvælge særligt værdifulde kulturmiljøer, er formålet med projektet at pege på de værdier og udviklingspotentialer, som den byggede kulturarv rummer.

Kulturmiljøer handler ikke blot om bevaring, men skal have værdi for mennesker i dag. De fysiske spor i kulturmiljøerne fortæller stedspecifikke og ofte kraftfulde historier, som potentielt kan styrke lokale erhverv og tiltrække turister og tilflyttere, såfremt deres fortællekraft aktualiseres og aktiveres.

Projektets ambition er at tilvejebringe et strategisk og metodisk overblik, hvormed kommunerne kan identificere kulturmiljøernes værdier. De lokale fortællinger synliggøres og bliver derved et redskab til at aktivere kulturmiljøerne som en ressource for udvikling i kommunerne.

Gennem en dialogbaseret proces med de kommuner som Arkitektskolen Aarhus har besøgt, er der udviklet en metode til Screening af Kulturmiljøer (SAK). Målet er at tilvejebringe et håndterbart redskab, der på enkel vis kan anvendes af kommunerne, som er myndighed på kulturmiljøområdet.

Kulturmiljøerne i Danmark rummer store bygningskulturelle værdier med mange spændende kulturhistoriske fortællinger. Ved at sætte disse fortællinger i spil kan vi sammen bevare og udvikle kulturmiljøernes store iboende potentialer.

Mogens A. Morgen
Professor, arkitekt MAA

Simon Ostenfeld Pedersen
Lektor, cand.mag

SCREENING AF DANMARKS KULTURMILJØER

Kulturmiljøer har en unik sammensætning af stedbundne fortællinger og potentialer, der kan udvikles som styrkepositioner i kommunen. Kulturmiljøer giver os en forståelse af, hvem vi er, og hvor vi kommer fra. Og udvikling af kulturmiljøernes bygningskultur kan være en god forretning – ikke alene for den enkelte ejer, men også for omkringliggende boliger og kommunen som helhed, fordi kulturmiljøerne kan skabe øget livskvalitet og økonomisk værdi i forhold til turisme, erhverv og bosætning.

Arkitektskolen Aarhus har i 2016-2017 gennemført en strategisk screening af kulturmiljøer i 22 kommuner. Med initiativet Screening af Danmarks Kulturmiljøer tilbydes yderligere 30 kommuner en screening af deres værdifulde kulturmiljøer, således at størstedelen af landets kulturmiljøer og værdien af dem bliver kendt. Screeningen af kulturmiljøer gennemføres i et samarbejde mellem kommuner, museer og Arkitektskolen Aarhus.

Screening af Danmarks Kulturmiljøer er en del af et forskningsprojekt på Arkitektskolen Aarhus, som skaber ny viden indenfor bevaring og udvikling af kulturmiljøer. Her til har Arkitektskolen Aarhus udviklet en ny metode til kulturmiljøer – Screening Af Kulturmiljøer (SAK). Metoden, der er koordineret med danske og internationale værdisætningsmetoder, er udviklet med henblik på den kommunale planlægning og private rådgivere, men værktøjet kan tilpasses andre formål.

Screeningsmetoden kombinerer eksisterende registreringer og viden med besigtigelser af kulturmiljøerne, som de foreligger i dag. Kulturmiljøerne vurderes ved en vær-

disætning af deres kulturhistoriske værdi, arkitektoniske værdi og integritetsværdi. På baggrund heraf vurderes kulturmiljøernes samlede fortællerværdi, der danner grundlag for en nuanceret udvælgelse og prioritering. Heri indgår også en stillingtagen til kulturmiljøernes egenskaber for at fremme turisme, bosætning, erhverv og kultur, som kan udgøre et stærkt udviklingspotentiale for den enkelte kommune.

Den viden, der foreligger i kommunerne og museerne er en integreret del af arbejdsgrundlaget. Indledningsvis gennemgås den eksisterende kommuneplans udpegning af kulturmiljøer i dialog med kommune og museum. Formålet er at afdække kulturmiljøernes status; hvilke er der særligt fokus på i den strategiske planlægning, og er der væsentlige kulturmiljøer, som af forskellige årsager ikke er udpegede, men som alligevel bør indgå i screeningen? Dialogen tager også stilling til, om nogle kulturmiljøer helt bør udgå på baggrund af fastlagte screeningskriterier eller af andre omstændigheder.

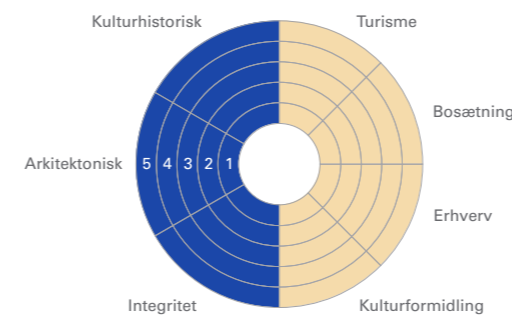
Metoden er udviklet i dialog med kommuner, museer og andre interessenter og vil løbende blive opdateret som en del af forskningsprojektet. I tilknytning til projektet holder Arkitektskolen Aarhus kurser for fagfolk om kulturmiljøer.

METODE TIL SCREENING AF KULTURMILJØER (SAK)

SCREENINGSKRITERIER

- 1) Kulturmiljøet skal være udpeget, eller kunne overvejes som udpegning, i kommunen
- 2) Kulturmiljøet skal indeholde et bebygget miljø eller helhed (ikke enkeltstående bygninger, monumenter, gravhøje, ruiner, voldsteder, diger eller lign.)
- 3) Kulturmiljøet skal rumme en bærende fortælling, der kan opleves på stedet gennem synlige spor

RAPPORTENS INDHOLD

Denne rapport indeholder et skema over kommunens kulturmiljøer, kort- og billedmateriale samt uddybende kulturmiljøanalyser for udvalgte kulturmiljøer i kommunen. Skemaet sammenfatter vurderingen af det enkelte kulturmiljøes værdier og egenskaber:

KULTURMILJØETS VÆRDIER skal være aflæselige i dag og baserer sig på en vurdering af følgende tre værdiparametre, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 højest:

- **Kulturhistorisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets historiske betydning og kulturhistoriske fortællerværdi?
- **Arkitektonisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets rumlige, formmæssige og arkitektoniske kvaliteter?
- **Integritetsværdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets helhed og sammenhæng?

KULTURMILJØETS EGENSKABER er en indikator for iboende egenskaber ved et kulturmiljø. Kulturmiljøets egenskaber vurderes ud fra følgende fire kategorier, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 er højest:

- **Turisme:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan fremme turisme og/eller turismerelateret virksomhed?
- **Bosætning:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan rumme bosætning og/eller være en ressource for tilflytning?
- **Erhverv:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan rumme og/eller være en ressource for virksomheder og erhverv?
- **Kulturformidling:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber inden for formidling af kulturoplevelser og/eller aktivering af stedets fortælling?

KULTURHISTORISKE HOVEDTRÆK I ASSENS KOMMUNE

Kulturhistoriske hovedtræk er overordnede temaer, som har spillet en relevant rolle for egnens udviklingshistorie og er karakteristiske for kommunens kulturmiljøer.

LANDSBYMILJØER

I Assens Kommune findes mange landsbyer med velbevarede strukturer og bebyggelser, der er karakteristiske for Vestfyn. Koncentrationen af landsbyerne, både i form af adelbyer, udflytterbyer og andelsbyer, bidrager til oplevelsen af landskabet, hvor de mange mindre bydannelser ligger tæt. Enkelte steder er landsbyerne næsten sammenvoksede, som ved adelbyen Lundager og udflytterbyen Grimstrup. I flere tilfælde findes der også fine eksempler på opdyrkingen af landbruget i det omkringliggende landskab, hvilket kendetegnes ved de mange levende hegn og markskel.

KYSTMILJØER

Havet har været en historisk vigtig ressource for bosætning, erhverv og det generelle liv på Fyn. Store dele af kystlinjen består af åbne dyrkningsarealer med vid udsigt over Lillebælt, og kun enkelte steder varieres det af skrænter, bugte, vige og skov. I Assens Kommune findes bla. mange fiskerlejer med fisker- og søfolks boliger ud til kysten med de dertilhørende funktioner som stejleplads, havne mv. De små kystmiljøer fremstår tydeligt i landskabet, som f.eks. Bruunshuse, der er et fint eksempel på et fiskerleje i bunden af Agernæs bugt med lystfiskerhavn, stejleplads og fiskerhuse, der lægger sig tæt ud til kysten.

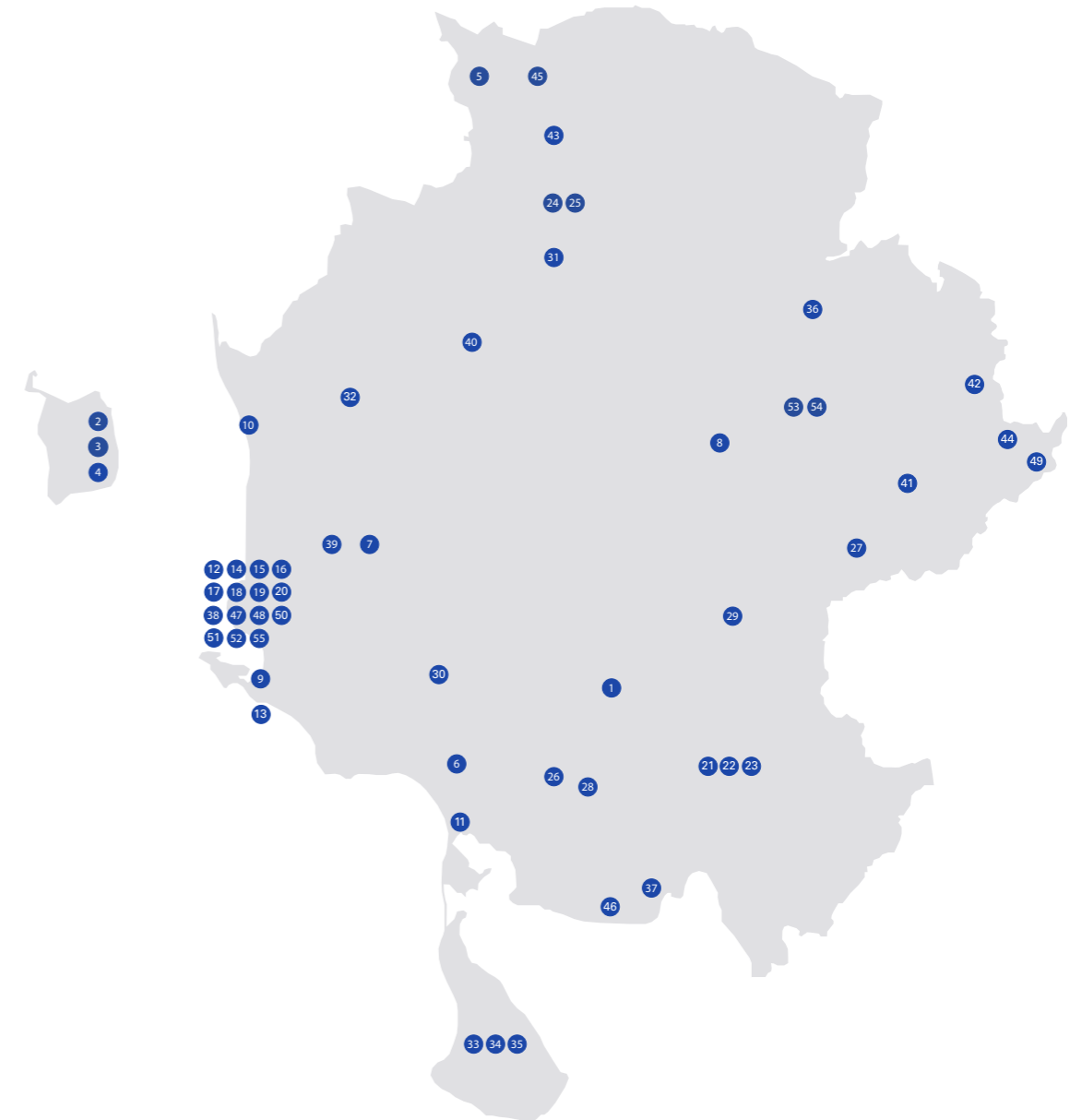
HERREGÅRDSMILJØER

På Fyn findes landets største koncentration af herregårde. De mange velholdte herregårde og de karakteristiske herregårdslandskaber med store markarealer, levende hegn, skove og driftsbygninger er generelt kendetegnende for egnen. Herregårdsmiljøerne udgør således et gennemgående hovedtræk i kommunen, og rummer samtidig en stor oplevelses og fortælleværdi, som knytter sig til adlens byggeskik og landbrugets udvikling.

KØBSTADEN ASSENS

Assens opnåede købstadsrettigheder i 1524. Fra middelalderen og frem var Assens det primære overfartssted til Slesvig, og byen var dermed et knudepunkt for trafikken imellem København og Hamborg. Senere var Assens et forbindelsesled mellem Fyn og Jylland, en betydning som byen først mistede med åbningen af Lillebæltsbroen i 1970. Assens købstads middelalderlige vejnet med en hovedgade, to parallelle baggader og et sæt tværstræder er stadig forholdsvis intakt. Bymidten er præget af mange fredede og bevaringsværdige huse, og som noget enestående for Assens, har byen mange autentiske og velbevarede baggårdsmiljøer, som rummer potentialer der kan aktiveres og gøres til værdifulde byrum i dag.

SCREENEDE KULTURMILJØER I ASSENS KOMMUNE

Region:
Kommunennummer:
Indbyggertal:
Største by:
Kulturmiljøer:

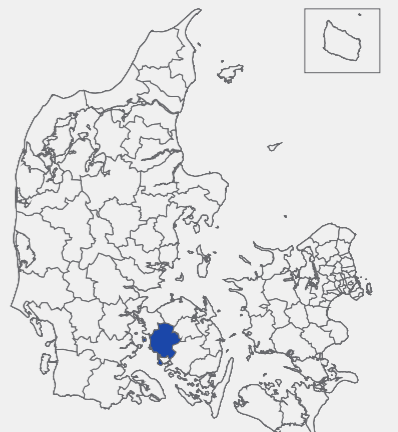
Syddanmark

420

41.328 (2018)

Assens (6.231 indbyggere i 2017)

I Assens Kommune er der på besigtigelsestidspunktet udpeget 32 kulturmiljøer, som indgår i Kommuneplan 2017-2029. Der er ikke udgivet kommuneatlas for de tidligere kommuner i Assens Kommune, men rapporten: Registrering af 33 Kulturmiljøer i Assens Kommune (2009) er grundlag for den nuværende udpegning. I forbindelse med nærværende projekt og i dialog med Assens Kommune og Museum Vestfyn er der udarbejdet en liste med 55 kulturmiljøer, som danner baggrund for screeningen.

BESIGTIGELSESSKEMA

Værdisætningen og potentialevurderingen baserer sig på en vurdering fra 1 (lavest) til 5 (højest) på de forskellige parametre

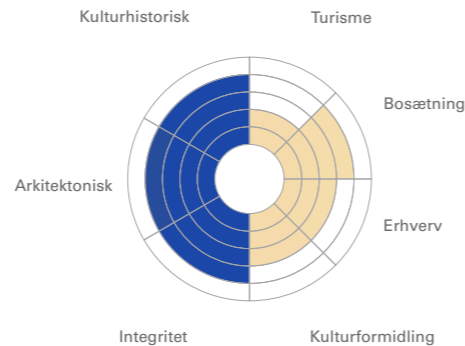
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

1 VOLDTOFTE

Voldtofte indeholder en stor koncentration af udflyttede sulegårde, der hovedsageligt ligger placeret omkring Voldtoftevej. Landsbyen gennemskæres af den befærdede Hårbyvej/Ebbe-rupvej.

Voldtoftes landsbykerne er særligt velbevaret i den østlige ende, hvor også toftestrukturen omkring de bevarede gårde er intakt. Landsbyen indeholder store arkitektoniske kvaliteter, som knytter sig til de gamle sulegårde.

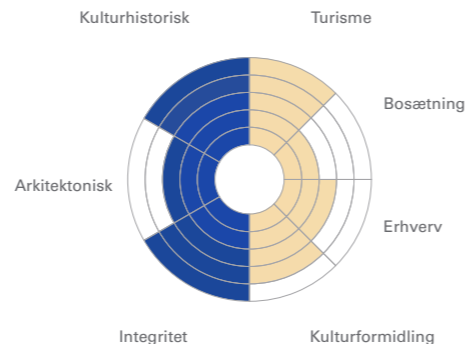

2 BAAGØ LANDSBY

Baagø By ligger centralt på Baagø og består af en stor samling udflyttede gårde og længehuse beliggende omkring Baagøs eneste asfalterede strækning Prinsehøjsvej. Nordligst i byen ligger Baagø Kirke og kirkegård.

Landsbyens struktur er velbevaret, og aflæsningen af gårdbebyggelsen som en afgrænset enklave er tydelig. Landsbyens omkringliggende markstruktur bærer tydeligt præg af stjerneudskiftningen.

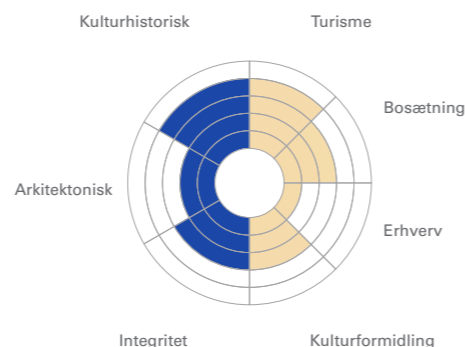

3 BAAGØ FISKERLEJE

Kulturmiljøet består af en række mindre fiskerhuse, som i dag delvist anvendes som feriehus. Husene ligger parallelt med kysten og deres grunde strækker sig direkte ned til vandet.

Bebyggelsen i kulturmiljøet bærer i nogen grad præg af om- og tilbygninger, men kan let aflæses som et sammenhængende miljø, hvor husenes størrelse og ydmyge karakter vidner om det oprindelige fiskerleje.

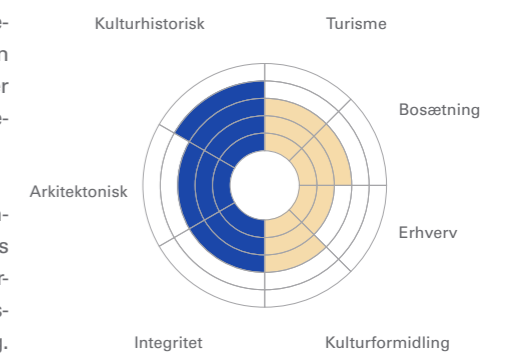
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

4 BAAGØ HUSMANDSKOLONI

Husmandskolonien indeholder en række træ-længede husmandssteder beliggende på den østlige side af vejen Klintende, der refererer til området Østerklint, som tidligere var tørvegrav.

Enkelte af husmandsstederne er kraftigt om-dannet, mens størstedelen har bevaret deres form og fortællekraft. Placeringen mellem tørvegraven og havet beretter om, hvordan husmændene på Baagø oprindeligt ernærede sig.

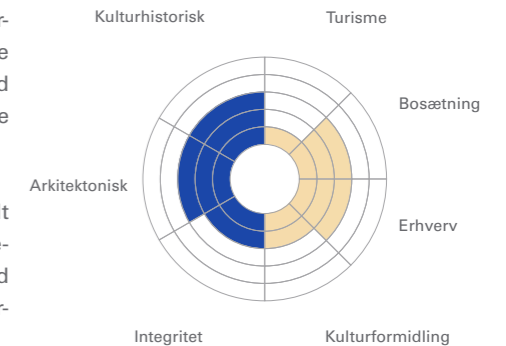

5 ÅLSBO

Forteby med et slynget og langstrakt vejfor-løb. Ålsbo består af større, udflyttede gårde samt en velbevaret stjerneudskiftning. Mod syd ligger gårdene forholdsvis tæt, mens de mod nord ligger mere spredt i landskabet.

Flere af landsbyens gårde er fjernet helt eller delvist. De manglende bygningsele-menter præger bybilledet i væsentlig grad og svækker kulturmiljøets overordnede for-tællelevardi.

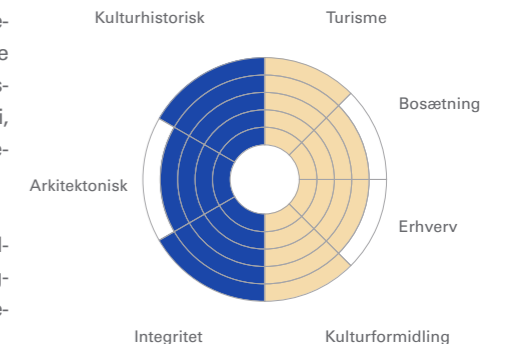

6 HAGENSKOV

Herregårdslandskab med hovedbygning, træ-fløjet avlsbygning, forpagterbolig, vandmølle og arbejderboliger. Området indeholder desuden et mindre fiskerleje, en husmandskoloni, et større skovareal, og flere velholdte egetræsalléer.

Hagenskov udgør et meget fint og helstøbt kul-turmiljø, hvor flere elementer i det omkringlig-gende herregårdslandskab fremstår velbevare-de og med en tydelig relation til herregården.

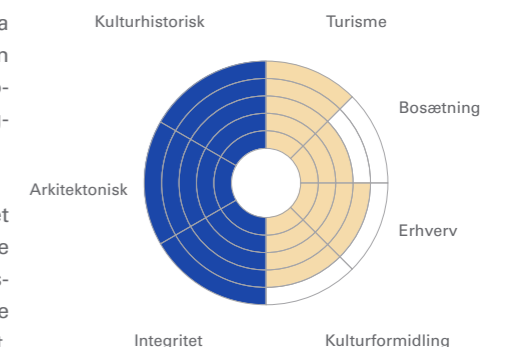

7 BRAHESBORG

Kulturmiljøet omfatter hovedbygningen fra 1656, et større avlsanlæg og avlsgården Wilhelmsgård nordligst i ejerlavet samt skoven og slotssøen, der omgiver hovedbyg-ningen.

Brahesborg fremstår som et helstøbt og let aflæseligt kulturmiljø, der forstærkes af sine pittoreske omgivelser. Hovedgårdens avlsbygninger og alléer giver en god forståelse for kulturmiljøets udstrækning i landskabet.

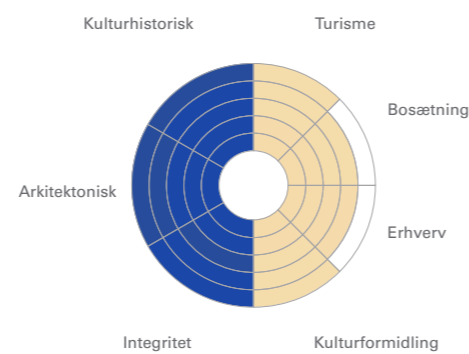
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

8 KRENGERUP

Herregårdslandskabet indeholder en hovedbygning i Nyklassicistisk stil med tilhørende parkanlæg, en større ladegård i bindingsværk samt flere driftsbygninger fra 1800-tallet; herunder gartneri, godskontor, funktionærboliger og avlsgård.

Godset og det omkringliggende landskab er yderst velbevaret med snoede veje, slot-salléer, mølledam og flere driftsbygninger. Hovedgården er privatejet men er delvis offentligt tilgængelig.

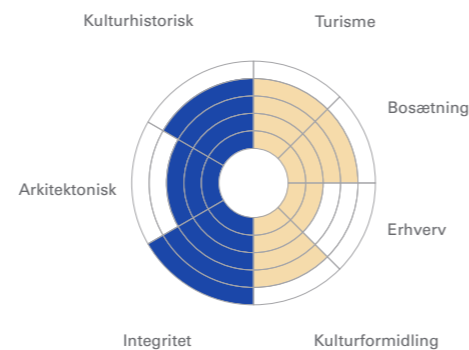

9 THORØHUSE

Fiskerleje fra 1700-tallet med en aktiv stejleplads og lystbådehavn. Langs kysten ligger fiskerhuse ind til smalle stræder, der forbinder hovedvejen med kysten. Byens udkant består af smalle parceludstyknings.

Fint kystmiljø med en bevaret bystruktur, kvaliteten af bebyggelsen er dog højest ved kysten. Nyhuse nord for Thorøhuse er medregnet i kulturmiljøet og består af få ombyggede fiskerhuse fra 1800-tallet.

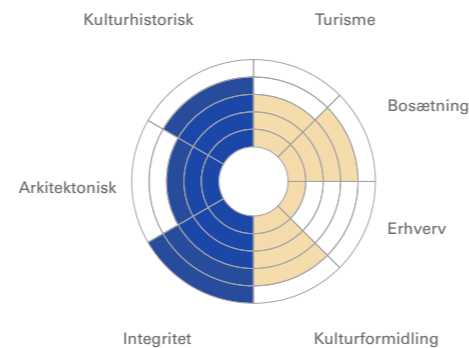

10 ABORGMINDE STRAND

Mindre fiskerleje med fire huse beliggende ud til adgangsvejen. Enkelte af husene har etableret bådebro ud til noret. På tangen ligger en tidligere stejleplads med to bevarede grejskure og en tjæregryde.

Området er velbevaret i sin struktur såvel som bygningernes generelle tilstand. Specielt de nordvestlige huse fremstår intakte. Området er vanskeligt tilgængeligt og fremstår meget privat.

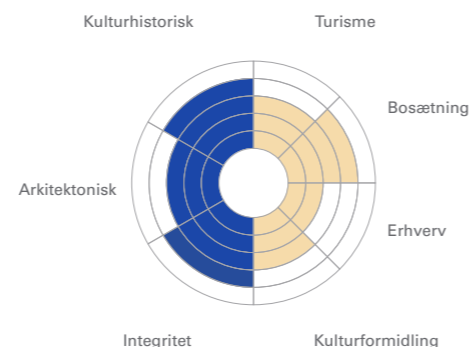

11 AGERNÆS UDSKIBNINGSHAVN

Kystmiljøet består af en tidligere udskibningshavn fra 1930 samt et fiskerleje på drejet ved Agernæs. Op til området ligger en række murede fiskerhuse langs en snoet kystvej.

Området indeholder elementer fra flere perioder og har en fin kulturhistorisk fortællerværdi i forhold til udviklingen af kystkulturen. Udskibningshavnen fremstår dog meget omdannet og fokus bør være på Brunshuse og den gamle stejleplads.

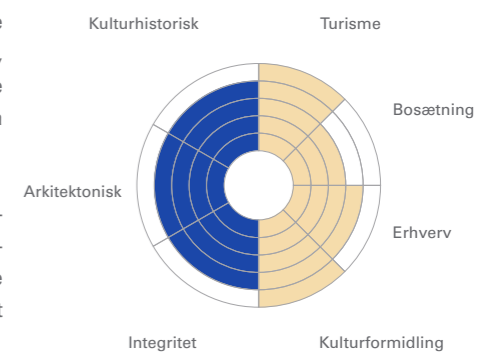
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

12 HAVNEN I ASSENS

Havnemiljøet omfatter det ældre og centrale havneanlæg med pakhus, fyrtårn, kogehus, toldbod, fiskerhuse og færgeleje samt mindre stræder med ældre industribygninger og små fiskerhuse.

Havnen har eksisteret siden Assens fik købstadsrettigheder og fremstår tydelig i sin fortælling pga det aktive havnemiljø og brugen af de gamle bygninger og huse der tidligere har haft en tilknytning til industrien.

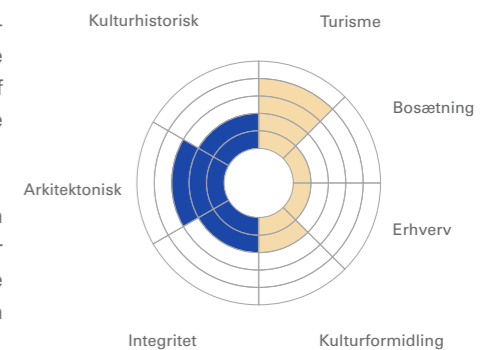

13 SALTOTE STRAND

Saltofte strand består af fire mindre sommerhuse fra 1930 med tæt beplantning mod de bagvedliggende marker. Den nordlige del af området indeholder en gammel batteribanke i form af en forhøjning i landskabet.

Sommerhusene ligger på mindre lodder, som tidligere har tilhørt gårdene i Saltofte. De er alle ombygget, og enkelte af sommerhusene er fjernet. Batteribanke fremstår i dag som en del af landskabet.

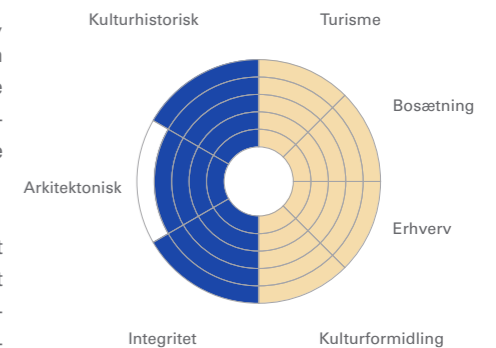

14 BYMIDTEN I ASSENS

Købstaden er bygget op omkring Østergade, og tildels Ladegårdsgade/Strandgade, som har udgjort forbindelsen til havnen. Østergade forbinder de mange stræder til bagvedliggende gader; herunder Ramsherred og Vor Frue Kirke.

Østergade er præget af større velbevarede købmandsgårde og smalle stræder. Specielt baggårdene og stræderne har en stærk kulturhistorisk fortælling og et stort udviklingspotentiale.

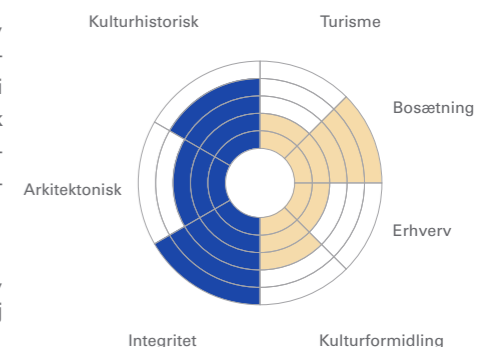

15 NYGADE

Brokvarter, der lægger sig op ad Østergade, med mindre, ensartede rækkehuse i historisk stil. Det meste af bebyggelsen er opført i røde tegl og skifertage med en karakteristisk frontkvist. Baronsgade, som også indgår i afgrænsningen, består af en mere varieret boligbebyggelse.

Gadehusene, med deres ensartede kviste, fremstår harmonisk og tilfører kvarteret en høj arkitektonisk værdi.

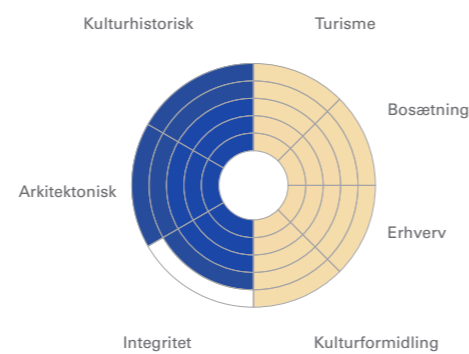
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

16 PLUMS KØBMANDSGÅRD OG SAVVÆRK

Plums købmandsgård og savværk opstod i 1860 hvor det bl.a. bestod af æggepakkeri, stalde, korntørringstårn, magasiner, tjenesteboliger samt en stor tømmerlade, som i dag er fredet.

Kulturmiljøet omfatter en række unikke og velbevarede bygninger, som strækker sig fra købmandsgården til savværket og æbleplantagen nordvest på området. Flere af bygningerne står ubenyttede og er i forfald.

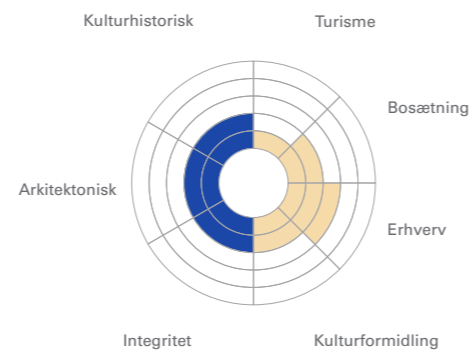

17 GASVÆRKET

Gasværket har en central placering nær Assens bymidte og indgår som en del af gadeforløbet i Ramsherred. Områdets tilbageværende bygninger omfatter kedelhuset og administrationsbygningen.

Gasværket fremstår ikke intakt, da flere af områdets bygninger er fjernet, og de resterende er om- eller tilbygget. Kedelhuset anvendes i dag af Assens Lokalarkiv og administrationsbygningen som bolig.

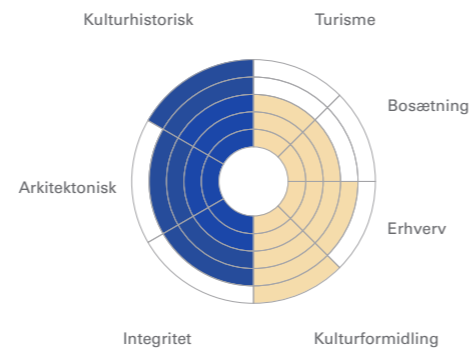

18 SUKKERFABRIKKEN

Industrimiljø med sukkerfabrik, administrationsbygninger, saftstation og skorsten fra anlæggelsen i 1884. Kulturmiljøet indeholder desuden direktørbolig og arbejderboliger samt et større landskabeligt område fra industriens jordbassiner.

Sukkerfabrikken har undergået en transformation og indeholder i dag rådhus, politistation og arena. De gamle siloanlæg er fjernet, men overordnet har området en høj fortællerværdi.

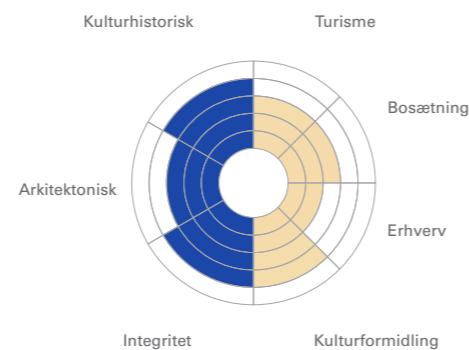

19 KÆRUM ÅDAL

Kulturmiljøet indeholder flere historiske elementer; herunder et romantisk parkanlæg med pavillon, friluftscene og to ældre vandmøller ud til hver sin møllesø. Mod sydøst ligger to tidlige kolonihaveområder samt et nyt sportsareal med stadion og træningsbaner.

Sammenhængende rekreativt areal centralt i Assens. Miljøet opleves dog ikke som en helhed, men beskriver flere historiske perioder isoleret.

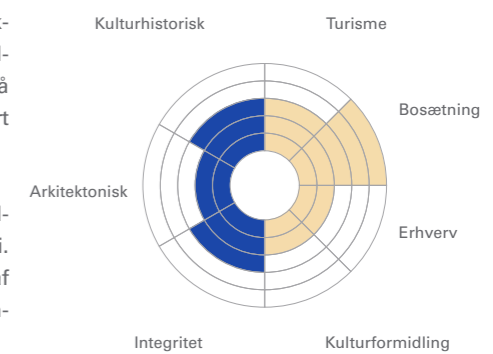
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

20 PRÆSTEVÆNGET

Villaområde med karakteristisk udstykningsform, hvor alle boliger har direkte tilgang til kystpromenaden, Rosenstien. De få tilbageværende oprindelige villaer er opført i Bedre Byggeskik.

Området fremstår intakt i sin originale udstykning med forbindelse til strand og sti. Mange villaer er ombygget eller erstattet af moderne boligbebyggelse, hvilket gennemgående svækker områdets fortællerværdi.

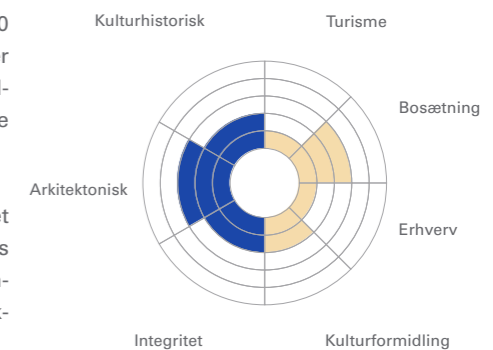

21 HAARBY SKOLE

Centralskole tegnet af Arne Jacobsen i 1950 med skolebygning, skolegård, lærerboliger og et større idrætsanlæg. Senere er nye tilbygninger tilført samt flere omkringliggende førskoleanlæg og en sportshal.

Skolen er ombygget af flere gange, hvilket betyder, at det kun er bygningerne langs Skolevej, der fremstår originalt. De oprindelige bygninger er dog stadig et fint eksempel på funktionalistisk arkitektur.

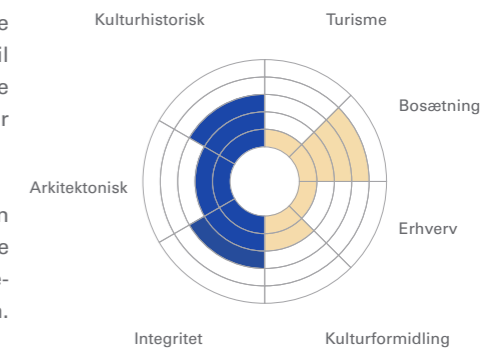

22 SOLVEJ

Statslånshuse fra 1950 opført på mindre parceller med varieret placering i forhold til vej og skiftende brug af henholdsvis røde og gule tegl. Boligerne langs Spangevej er opført individuelt og i varieret byggestil.

Kulturmiljøet fremstår intakt omkring den sydlige del af Solvej og Bakkevej, mens de omkringliggende parcelhuse svækker oplevelsen af bebyggelsens rytmiske repetition.

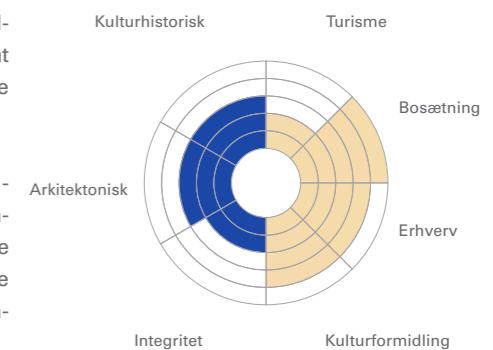

23 HAARBY LANDSBY

Den gamle landsby består overvejende af villabebyggelse fra 1800-tallet som et resultat af en tidlig industri og handel. Langs Algade findes enkelte udflyttede gårde.

Miljøet omkring landsbyen fremstår sammensat og indeholder generelt en omdannet bebyggelse med enkelte velbevarede gårde og villaer. Det rekreative område langs Haarby Å, understøtter sammenhængen i området.

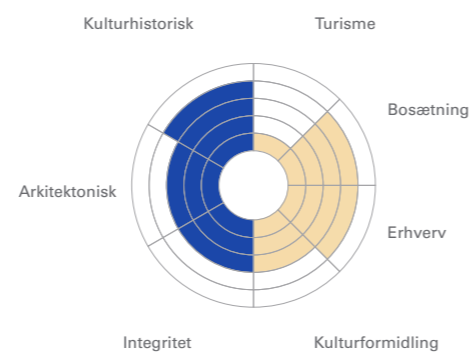
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

24 AARUP STATIONSBY

Stationsby bygget op omkring hovedgaden i en tæt bebyggelsesstruktur. Bebyggelsen er velbevaret ud mod Bredgade med skole, apotek, posthus, lægehus, købmandsgård, missionshus og filialkirke.

Flere af de oprindelige funktionsbygninger er stadig synlige og tilpasset et nyt butiksmiljø i handeleggaden. Mange af byens baggårde er ryddet til fordel for parkeringspladser hvilket svækker forståelse af bymiljøet.

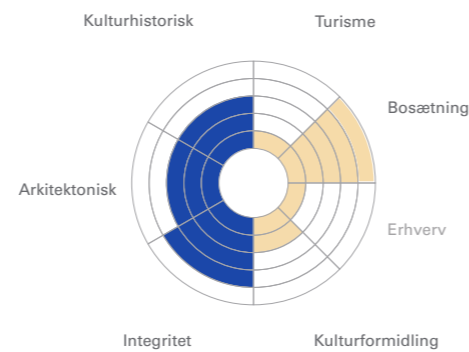

25 AARUP VILLABY

Sammenhængende villaområde, der lægger sig op til Bredgade med overvejende historicistisk villabebyggelse fra 1800-tallet. I Cederfeldsgade ligger det gamle elektricitetsværk fra slutningen af 1800-tallet.

Villaområdet er opstået som følge af udviklingen af Aarup stationsby og består af en velbevaret, homogen bebyggelse. Boligerne ligger tilbage trukket på de mindre parcelgrunde.

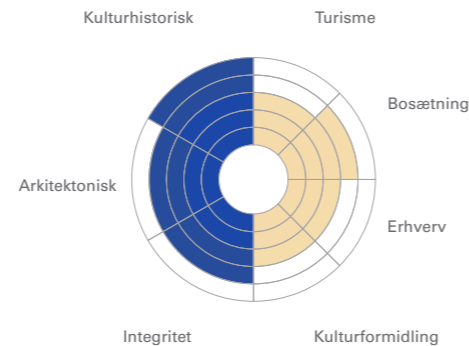

26 DRESLETTE

Dreslette består af to bebyggelsesklynger forbundet af et slynget vejforløb. Mod syd ligger ældre gårde anlæg omkring en forte, og mod nord er en tættere bebyggelse ud til vejen i form af lænehuse og mindre gadehuse.

Landsbystrukturerne fremstår stærkt i landskabet med velbevarede gårde, slyngede vejforløb og en højtliggende kirke. Den karakteristiske kirke synes tydeligt i det omkringliggende landskab.

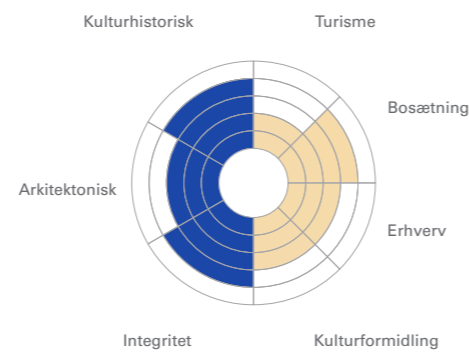

27 LANGSTED

Langsted er en mindre vejby domineret af større, uudflyttede gårde, som ligger tilbage trukket fra vejen. Miljøet indeholder et centralt gadekær og en sporadisk allébeplantning, der understøtter det snoede vejforløb.

Den vestlige del af landsbyen domineres af nyere boligbebyggelse, som lægger sig ud til vejforløbet, men overordnet er Langsted et fint eksempel på en velbevaret landsbystruktur.

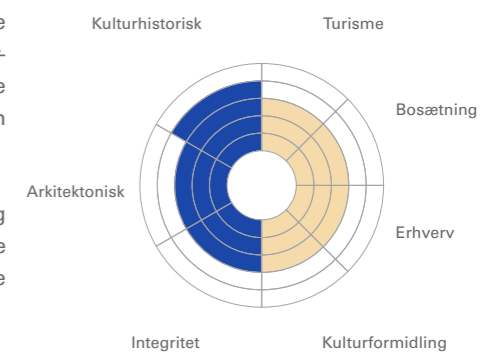
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

28 STRÆRUP

Lille landsbymiljø bestående af en klynge større gårde i bindingsværk og yngre gårde i historicistisk stil samt enkelte mindre boliger. Strærup er en udflytterby med en velbevaret toftestruktur.

Intimt landsbymiljø med intakt struktur og smukke landskabelige kig. Enkelte gårde er ombygget eller erstattet med moderne gårdsbrug.

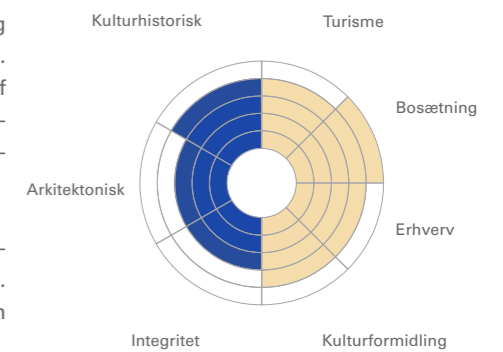

29 KØNG-GUMMERUP

Køng indeholder flere velbevarede gårde bag mindre gadehuse, beliggende ud til vejen. Gummerup er en udflytterby bestående af flere gårde. De er forbundet af et mindre andelsmiljø bestående af skole, mejeri, forsamlingshus og købmand.

Området vidner om en udvikling og fortætning af landsbyerne Køng og Gummerup. De to landsbyer er vokset sammen via en fælles andelsby.

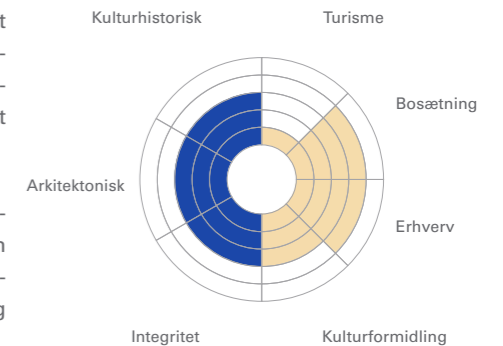

30 EBBERUP STATIONSBY

Bymiljøet består overvejende af en blandet villabebyggelse fra 1800-tallet til 1950. Centralt fortættes bystrukturen med en stationsbygning, købmand og en kro. I byens udkant findes et mejeri, som stadig er aktivt.

Byen indeholder eksempler på Bedre Byggeskik-villaer, men den har generelt en blandet bebyggelse med flere om- og tilbygninger. Selve stationen er privatejet og opleves ikke fra vejen.

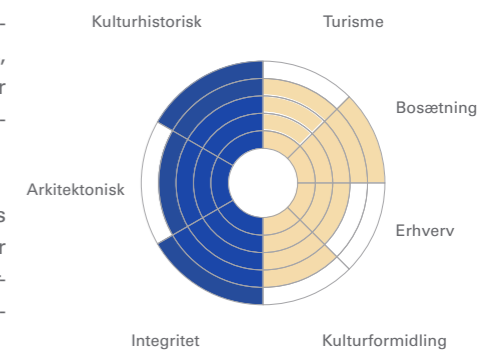

31 SKYDEBJERG

Slynget vejby med stort gadekær og andelsmiljø med mejeri, købmand, forsamlingshus, skole og smedje. Nord for gadekæret ligger kirken og den gamle præstegård med sulekonstruktion fra 1700-tallet.

Miljøet omkring landsbyens gadekær opleves intakt og stemningsfyldt. Byen fremtræder mere fragmenteret i udkanten pga. nyere parceludstyknings og anlæggelse af hovedvejen Assensvej, der deler området i to.

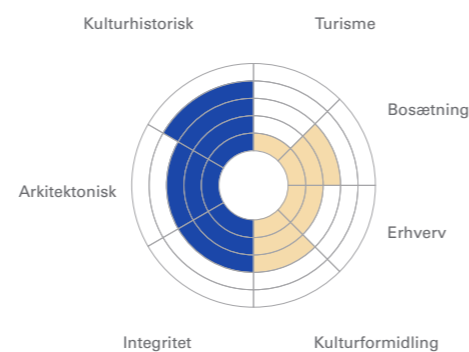
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

32 SALBROVAD

Saftstation opført i forbindelse med sukkerproduktionen i Assens med mindre arbejderboliger, der leder op til fabrikken på hver side af vejen. Området indeholder desuden en centralskole fra 1950 samt et mindre andelsmiljø.

Miljøet opleves opdelt pga. den nye hovedvej. Selve saftstationen har en afgørende betydning for forståelsen af det samlede kulturmiljø, men den fremstår i dag forfalden.

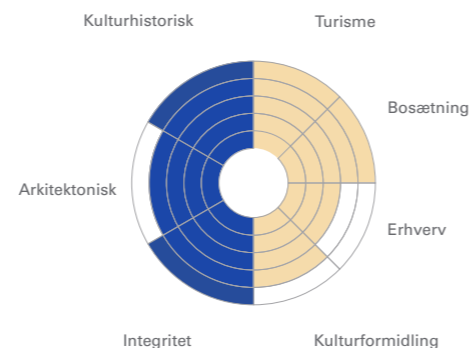

33 HELNÆS LANDSBY

Helnæs Landsby er en langstrakt, slynget vejby med en større forte mod syd. I landsbyens nordlige ende lægger en mølle, småhusbebyggelse og store gårde sig ud til vejforløbet. Mod syd findes andelsbyen med mejeri, missionshus, forsamlingshus og højskole.

Den langtrukne landsbystruktur og bebyggelsen er gennemgående velbevaret, og opleves som en fin helhed. Miljøet indeholder desuden fine eksempler på sulegårde.

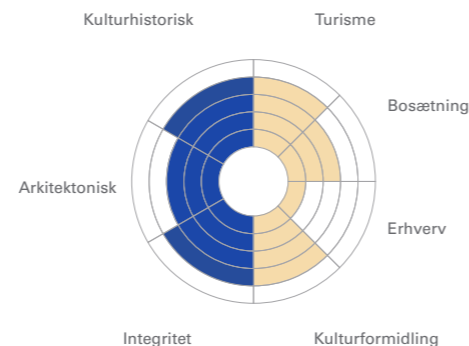

34 HELNÆS FISKERLEJE

Det lille fiskerleje på Helnæs har en isoleret beliggenhed på halvøens østlige side. Her ligger de små fiskerhuse placeret langs kysten, hvor der også findes en mindre stejleplads.

Kulturmiljøets fortælling opleves stærkest ved ankomsten til fiskerlejet, hvor en samling oprindelige fiskerhuse er bevaret. Langs strandbakken er bebyggelsen meget ombygget, men enkelte fiskerhuse har bevaret deres oprindelige udseende.

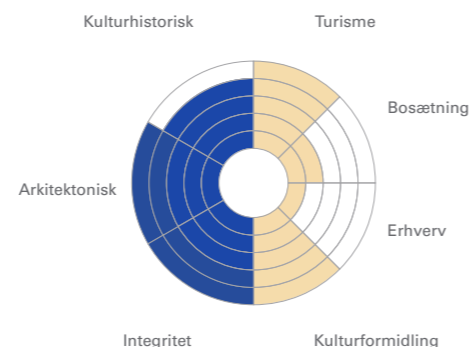

35 HELNÆS FYR

Kulturmiljøet er beliggende på en kystklint på halvøens vestligste punkt og rummer, i tillæg til fyrtårnet fra 1901, en fyrmesterbolig og en bagvedliggende fyrassistentbolig.

Fyrets hvide bygningskrop opleves som en solitær og markant figur i landskabet, der har en tæt tilknytning til den omgivende kystnatur. Fyranlægget er fredet og fremstår i særdeles god bevaringsstand.

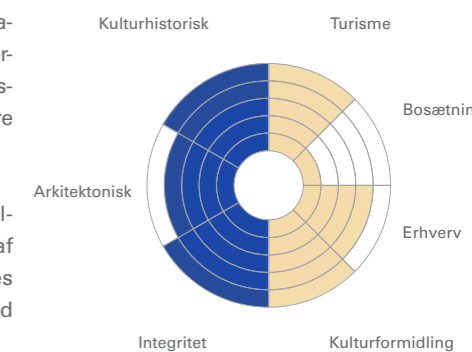
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

36 LILLESKOV TEGLVÆRK

Velbevaret teglværk med teglbane og to lergrave fra tidligere udvinding af råstoffer. Teglværket består af seks afkølingshaller, en værkstedshal med intakt maskineri, smedje og et større rotationsovnanlæg.

Lilleskov Teglværk er et velholdt kulturmiljø, som i dag drives og vedligeholdes af teglværkets lokalforening. Værket benyttes som museum, foreningshus og værksted med aktiv smedje.

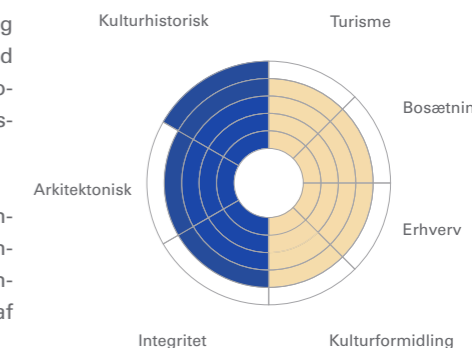

37 LØGISMOSE

Renæssanceherregård med voldgrav og romantisk parkanlæg, der strækker sig ud mod kysten gennem Løgismose skov. Hovedbygningen afgrænses af en større avlsgård med velholdt slotsallé.

Herregården og det dertilhørende parkanlæg er lukket for offentlig adgang, men anlægget synes tydeligt i det omkringliggende landskab. Kysten domineres primært af et campingområde og juletræsplantage.

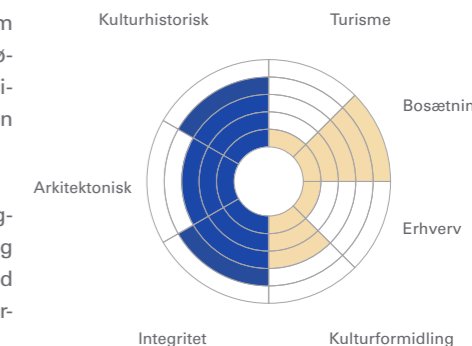

38 STATSLÅNSHUSE VED MARIENDALSVEJ OG KLØVERVÆNGET

Området består af typenhuse opført som statslånshuse i 1950. Mariendalsvej og Kløvervænget er karakteriseret af to forskellige boligtyper klart defineret langs hver sin gade.

Statslånshusene har fået mindre tilbygninger samt udskiftninger af vinduer og døre. Det er dog et velholdt område med intakte parceller, boligtypologi og farvemønstre.

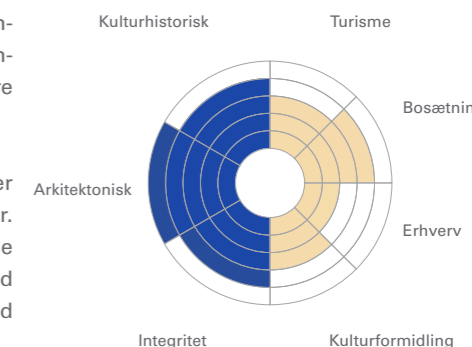

39 GRIMSTRUP

Grimstrup er en mindre udflytterby fra Lundager. Landsbyen består af fire større bindingsværks- og teglgårde samt tre mindre bindingsværkshuse.

Grimstrup er en tidligere udflytterby, der lægger sig tæt op ad adelbyen Lundager. Landsbystrukturen og gårdene, mange med sulekonstruktion, er velbevarede med undtagelse af den tidligere tvillingegård hvis avlsbygninger er brændt.

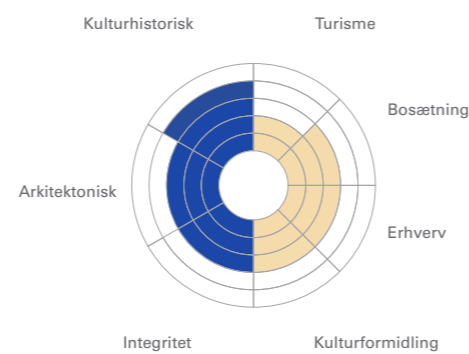
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

40 KASLUNDE

Landsby med snoet vejforløb og flere større, udflyttede gårde. Centralt på området findes en gammel købmand, smedje og et andelsmejeri ud til en mindre grønning. Sydvest for byen ligger en ældre skolebygning.

Kaslunde har en velholdt stjerneudskiftningsstruktur med flere fine og velholdte gårde samlet i en klynge. Dette skaber et let aflæseligt landsbymiljø, som opleves intakt.

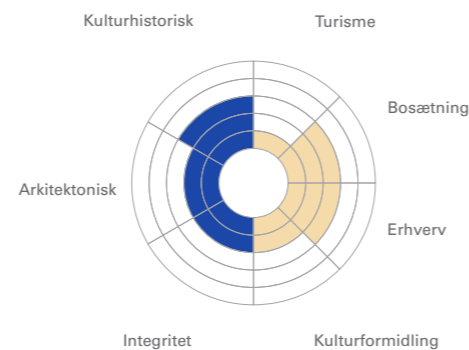

41 VERNINGE

Oprindeligt var Verninge en vejby med større gårdanlæg og blev senere udbygget til en langstrakt andelsby med kro og brugsförening mod øst og skole, forsamlingshus og mejeri i vest.

Andelsbyen er stadig aflæselig, men er svækket efter byens vækst, og udviklingen af parcelhusområder af flere omgange. Meget af bebyggelsen er desuden forfalden.

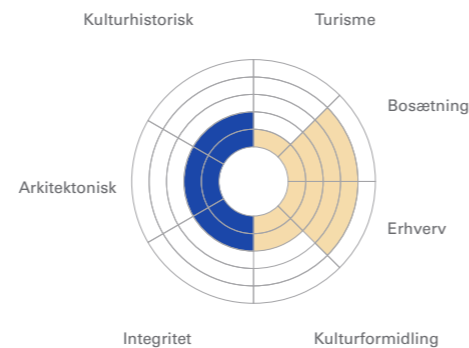

42 BRYLLE

Bymiljøet centrerer sig om kirken, hvor flere ældre huse og gårde er bevaret langs et slynget vejforløb. Over for kirken ligger en gammel rytterskole, som i dag bruges af Lokalhistorisk arkiv og den lokale dagpleje.

Brylle fremstår som et vanskeligt aflæseligt miljø i dag på grund af den udvikling, der tidligere har været og er i byen. Både syd og nord for bykernen er der anlagt større parcelhusområder, hvilket præger miljøet.

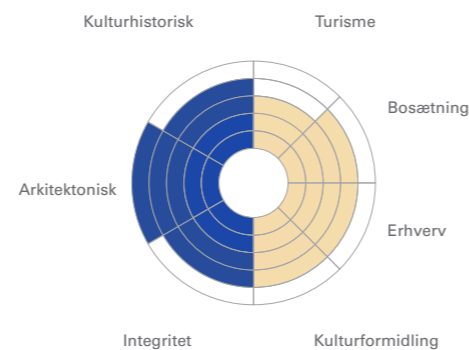

43 ERHOLM

Hovedbygning i nygotisk stil med to tværflyde, driftsbygninger, boliger samt et større romantisk parkanlæg. Flere egetræsalléer leder op til Erholm, og i marken mod syd findes en ældre hollændermølle.

Miljøet er intakt og fremstår uden store ændringer med mange velbevarede og velholdte elementer. Hovedgården er lukket for besøgende, mens den omkringliggende park er renoveret og offentlig tilgængelig.

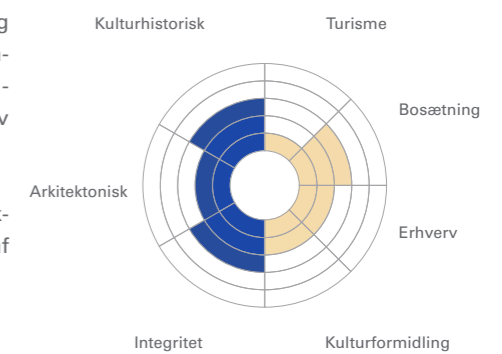
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

44 HUMLEKROGEN

Humlekrogen er et statshusmandsbrug med fem husmandssteder, der ligger placeret med afstand til adkomstvejen, Humlekrogen. Mod syd findes en større aktiv grusgrav.

Strukturen i landbrugslandskabets udstykninger er velbevaret, men størstedelen af bebyggelsen er stærkt ombygget.

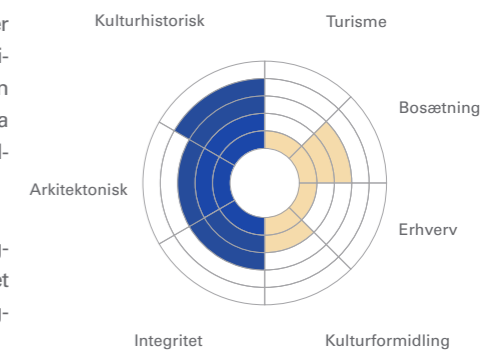

45 RØRUP

Mindre bydannelse omkring Rørup kirke, der markerer sig i landskabet pga. kirkens karakteristiske, barokke tårn fra 1755. Ved siden af kirken ligger en degnebolig, et mindre skoleanlæg fra 1960 samt en række arbejderboliger langs Gelstedvej.

Kirkemiljøet består af en sammensat bebyggelse fra forskellige perioder, hvilket gør det vanskeligt at aflæse. Overordnet set er bebyggelsen velholdt med enkelte ombygninger.

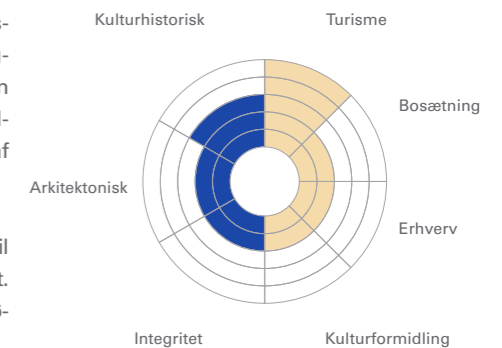

46 SKOVKROGEN

Fritidsmiljøet ligger i et gammelt stævningskovområde, som tilhører de omkringliggende gårde. Hytterne ligger ud til kysten med direkte tilgang til Helnæs Bugt. Nordøst for skoven er der yderligere en klynge af hytter i det åbene marklandskab.

Sommerhusene ligger i mindre klynger op til adgangsvejene og indgår fint i skovlandskabet. De enkelte sommerhuse repræsenterer en løbende udvikling i fritidskulturen langs kysten.

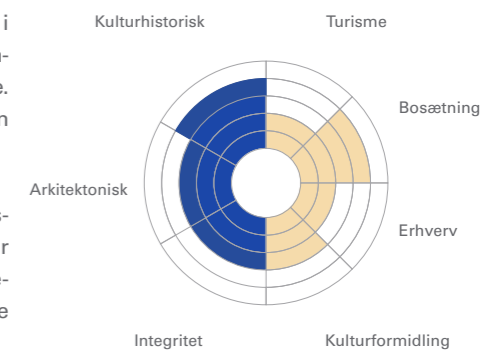

47 NY ADELGADE INKL. BORGERSKOLEN

Ældre forstads kvarter med arbejderboliger i form af byhuse fra 1800-tallet. Gaden grænser op til Plums Fabrik og rammer Østergade. Borgerskolen ligger for enden af sidegaden Provstigade.

Ny Adelgade er en tidlig indfaldsvej til Assens, som afspejler byens vækst uden for centrum. Området har en velbevaret bebyggelsesstruktur, hvoraf mange baghuse er intakte.

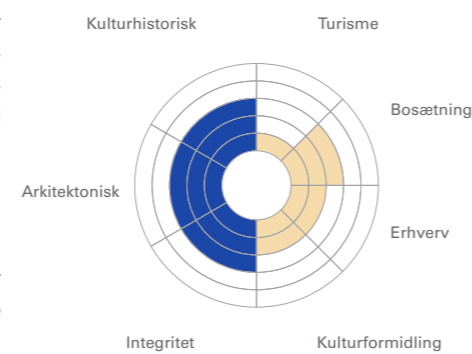
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

48 NØRREGADE

Nørregade er en indfaldsvej, som strækker sig fra handeleggaden i Assens. Gadeforløbet består primært af en lav forstadsbebyggelse fra omkring 1950. Længst syd mod centrum ligger en ældre købmandsgård, en kirke og et gårdanlæg.

Den centrale del af Nørregade består af en tidlig, selvgroet indfaldsvej. Her adskiller bebyggelsen sig fra resten og har nærmere karakter af den gamle købstad i Assens.

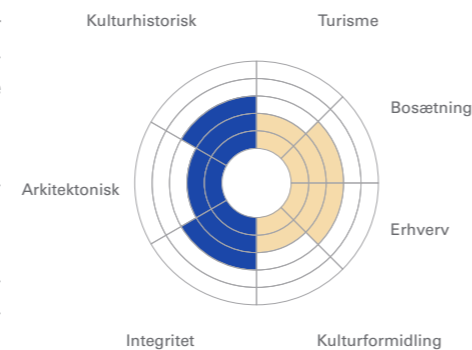

49 SOLEVAD

Slynget vejby med tre gårde og syv huse, der lægger sig ind til et buet vejforløb. Mod nord ligger Solevad Mølle, som er en fredet vandmølle fra 1870, med intakt møllesø og tilløb.

Solevad er et lille kulturmiljø med flere moderniseringer og landbrugsudbygninger. Solevad Mølle bidrager dog til oplevelsen af det samlede kulturmiljø omkring Solevadgård og vidner om udviklingen af privat mølledrift.

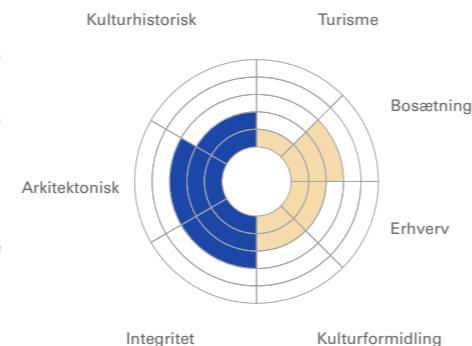

50 KALKBRÆNDERIVEJ

Kalkbrænderivej ligger op til Nørregade og rummer større murer mestervillaer i et tætbebygget gadeforløb. Grunddudstykningsen til de enkelte villaer er små i forhold til boligernes størrelse.

Gadestrukturen langs Kalkbrænderivej fremstår intakt, men flere af de oprindelige villaer er i dag om- og tilbygget.

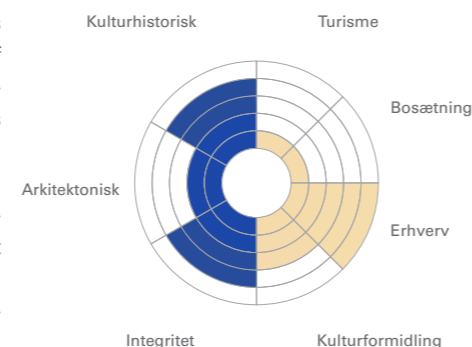

51 ASSENS SKIBSVÆRFT

Skibsværftet er en aktiv industri i Assens Havn og består af lagerbygninger i form af lette halstrukturer, en nyere administrationsbygning samt en større flydedok. Der findes kun to ældre bygninger på området.

Industrimiljøet har fået væsentlige fornyelser og afspejler en ny tids industri. Værftet bidrager i høj grad til oplevelsen af havnen i Assens, hvor industrien stadig er omdrejningspunkt.

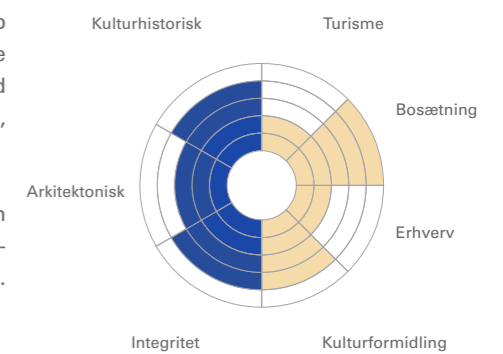
● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

52 RAMSHERRED

Ramsherred er et langstrakt, gadeforløb med toetagers bebyggelse ved Østergade og mindre, tætliggende gadehuse mod nord. Miljøet indeholder også et gasværk, der indgår som en del af gadeforløbet.

Gaden afspejler Assens tidlige vækst uden for bymurene og vidner om forskellige perioder i byens udvikling fra købstad til i dag.

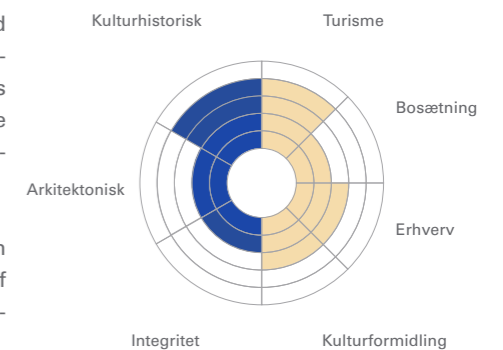

53 NAARUP SAVVÆRK

Industrimiljø fra slutningen af 1800-tallet med delvist bevaret bygningsanlæg og flere nye tilføjelser. Det oprindelige savværk ligger langs Holmehave Bæk i forbindelse med en mindre mølledam, som vidner om en tidligere vand-dreven produktion.

Området, inklusiv nye tilføjelser, fremstår som en samlet helhed, men er svækket på grund af udvidelse af bygningsmassen og dårlig vedligehold af de oprindelige bygninger.

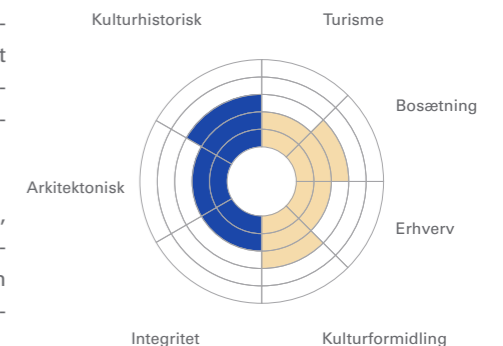

54 NAARUP STATIONSBY

Stationsbyen er opstået som følge af etableringen af Assensbanen. Byen består af et mindre stationsområde med stationsbygning og telegrafstation samt en tæt vejkllynge med skole, købmand og slagteri.

Byen består overvejende af villabebyggelse, men indeholder også enkelte nyere parcelhuse. Stationsbygningen indgår visuelt som en del af turistoplevelsen langs Assensbanen, men er ikke offentligt tilgængelig.

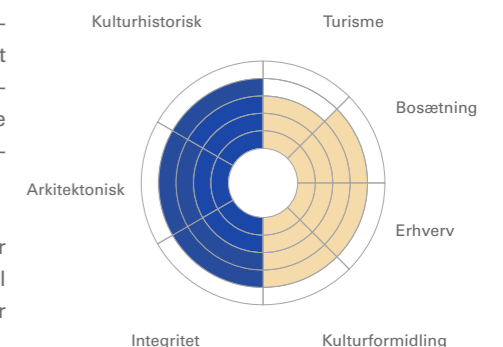

55 ASSENS STATION

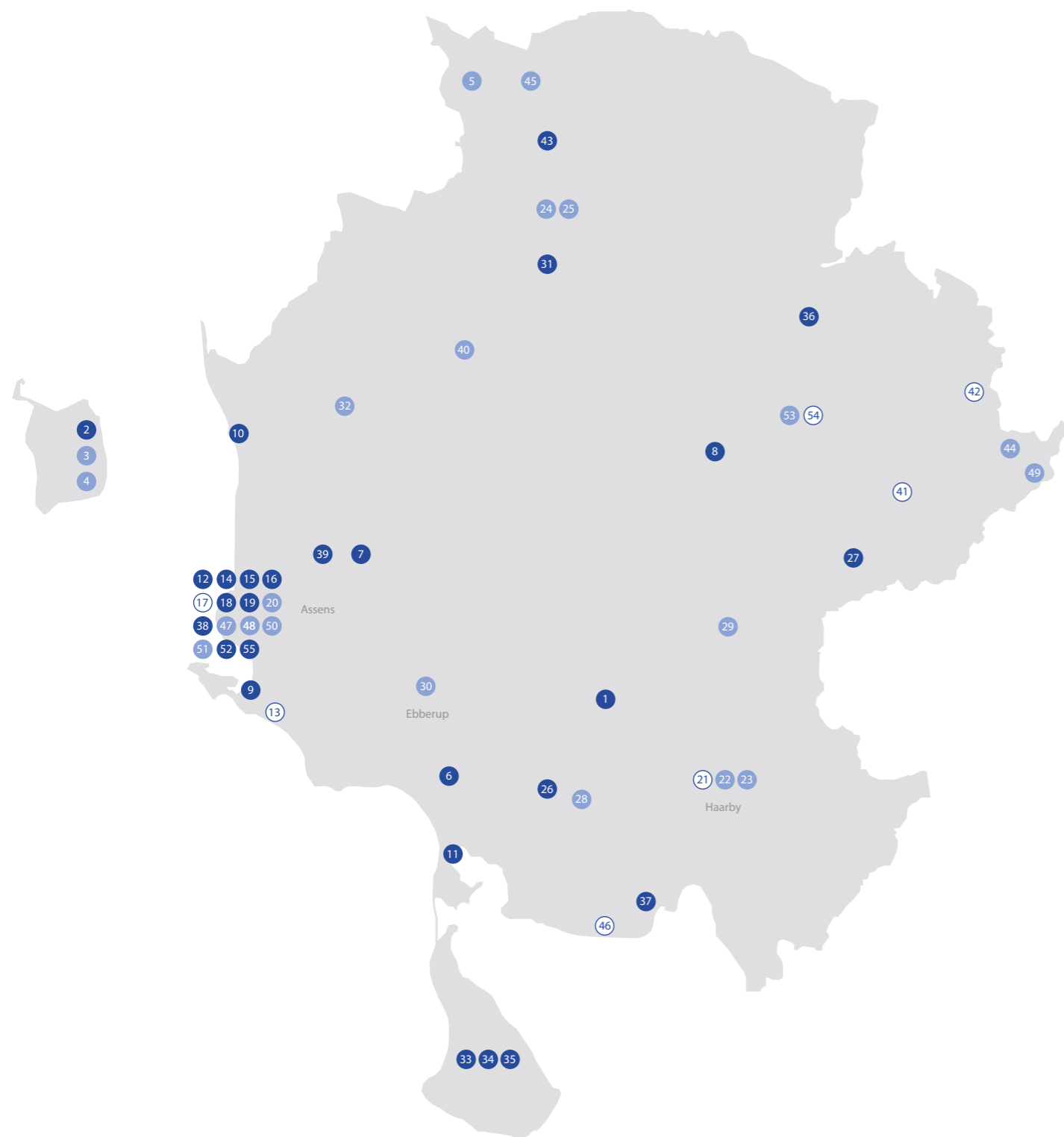
Stationsområdet er udviklet i relation til havnen og indeholder en stationsbygning, et posthus samt en række byhuse. Historicistiske etagebygninger langs Willemoesgade markerer gadegennembruddet, som forbinder havnen med byen.

Bymiljøet omkring Willemoesgade afspejler udviklingen i Assens midtby og forbindelsen til havnens aktiviteter i 1800-tallet. Gaden udgør en vigtig sigtelinje mellem byen og havnen.

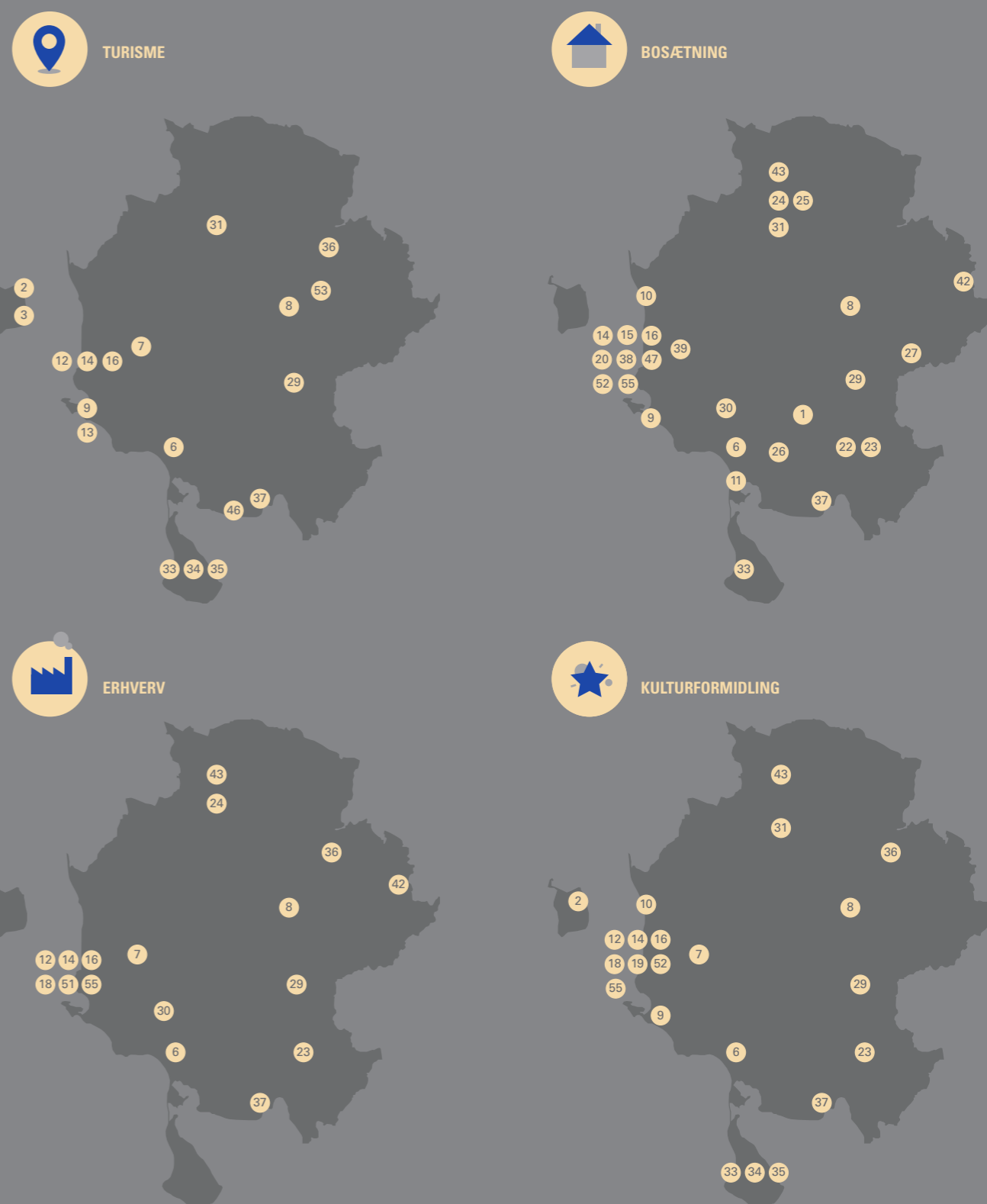
KULTURMILJØERNES SAMLEDE VÆRDI ASSENS KOMMUNE

- HØJ VÆRDI (VÆRDISUM 11-15)
- MIDDEL VÆRDI (VÆRDISUM 8-10)
- LAV VÆRDI (VÆRDISUM 3-7)

KULTURMILJØERNES EGENSKABER ASSENS KOMMUNE

- HØJ (VURDERING 4-5)

UDVALGTE KULTURMILJØER

I Assens kommune er følgende 5 kulturmiljøer udvalgt:

KRENGERUP

Kulturmiljø nr. 8

Udvælgelsesgrundlag: Krengerup er udvalgt på baggrund af det velholdte og helstøbte herregårdsmiljø, der med sine høje kulturhistoriske og arkitektoniske værdier er et godt eksempel på et område med gode egenskaber inden for turisme, erhverv og bosætning så vel som kulturoplevelser og -formidling.

THORØHUSE

Kulturmiljø nr. 9

Udvælgelsesgrundlag: Thorøhuse er udvalgt på grund af sin stærke kulturhistoriske fortælling om fiskermiljøet langs den sydfynske kyst. Byen, med sit aktive forhold til kystindustri, har et stort potentiale for bosætning, kystturisme og kulturformidling.

MIDTBYEN I ASSENS

Kulturmiljø nr. 14

Udvælgelsesgrundlag: Assens midtby er udvalgt på grund af den velbevarede bykerne og intakte baggårdsmiljøer som understreger byens funktion som tidlig købstad. Byen har gode potentialer inden for turisme, bosætning, erhverv og formidling.

PLUMS KØBMANDSGÅRD OG SAVVÆRK

Kulturmiljø nr. 16

Udvælgelsesgrundlag: Plums købmandsgård og savværk er udvalgt på grund af dens kulturhistoriske betydning inden for Industriudviklingen i Danmark. Kulturmiljøet rummer flere fortællinger og har et stort potentiale inden for turisme, bosætning, erhverv og formidling i forhold til udviklingen af Assens midtby.

SKYDEBJERG

Kulturmiljø nr. 31

Udvælgelsesgrundlag: Skydebjerg er udvalgt på baggrund af landsbyens intakte bebyggelsesstruktur med flere velbevarede og fortællende elementer, som understøtter miljøets potentiale inden for udvikling af turisme og bosætning.

LØSBLADE MED DE UDVALGTE KULTURMILJØER

Løsbladene indeholder en beskrivelse af kulturmiljøet, dets fortælling, bærende bevaringsværdier og status samt illustrationer i form af fotos og diagram.

